

Inatsisartunut ilaasortaq Hans Aronsen, Inuit Ataqatigiit
Maani/

§ 37 malillugu apeqquteqaammut nr. 131-mut akissuteqaat - Appat Silaannaallu allanngoriartornera

02-06-2016
Suliap normua 26625
All. nr 2873366

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 malillugu appat silaannaallu allanngoriartornera pillugit Naalakkersuisunut apeqquteqarputit. Apeqqut uanga susassaqaqfigisannit akineqartussanngorlugu innersuunneqarpoq.

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax: (+299) 34 63 55
E-mail: apnn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqquteqaateqarnermut tunngaviuvoq appaqassutsimut apeqqut sammineqaleraangat oqaatigineqartartut assigiinngisitaartarneri ilaatigullu imminnut assortuutaasarneri.

Apeqqutit ilaasa akineqarnissaanut Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik avataaniit ikiorserneqarnissamik noqqaassuteqarsimavoq.

1-imut) Silaannaap kiannerulernera pissutigalugu Naalakkersuisut appat inger-laarfiinik allanngortoqarsimanersoq oqallittoqartorluunniit ilisimasaqarpat?

Apeqqutigineqartoq Pinngortitaleriffiup paasissutissaatai aallaavigalugit akineqarsinnaanngilaq. Nalunaaqqutsersueriaatsinit pisoqaanerunit paasissutissat pissarsiarineqarsimasut tutsuiginangillat, periutsillu nutaanerusut eqqornerusullu ("lys-dataloggere") timmissat ingerlaartarfiinik nalunaarsuissutit ukiut qulit missiliuinnarlugit atorneqarsimapput. Ukiut taakku ingerlanerini timmissat ingerlaartarfii allannguuteqarsimanersut takusinnaanngilarput.

Oqaatigineqassaarli appat ukiut 20-30-it kingullit ingerlanerini silap pissusiata allanngornerata kingunerisaanik piaqqiujarnerusalersimmata (ullut 14-it angullugit sioqqutsisalerlutik). Taamaattorli appat pisarnerminniit avannarpajarnerusalersimanerannik oqartoqarsinnaagunangilaq. Qangaanerusoruna appat appaqarfiit aatsaat qanittuineeqqaariarsinnarlutik piaqqiorniarsarilersarnikuugunalaruurtut.

2-mut) Naalakkersuisut appat ineqarfiinik siornatigut ilisimaneqanngitsunik tusagaqarsimappat ilisimasaqarpalluunniit?

Ukiut ingerlanerini piniartut aalisartullu tungaanniit appaqarfinnik nutaanik pilersoqarsimanerarlugu oqartoqartarsimavoq. Pinngortitaleriffiup DCE-llu (Århus Universitet) sumiiffiit oqaatigineqartut misissortarsimavaat, ataaserli kisiat eqqaassanngikkaanni, eqqaaneqartuni appanik manniliortoqartarsimanngilaq. Amerlanertigut apparluusarput, appaanngitsulli. Timmissat taakku marluk imminnut assingusorujussuupput.

Appaqarfik nutaaq pilersimasutuaq Nuup eqqaaniippoq. Sumiiffimmi tassani marloriarluni appanik takusoqartarsimavoq, 2010-mi 2011-milu. Takuneqarsimasut amerlanersaat 2011-mi takuneqarsimapput, tassaniissimagamik appat manniliunngitsut 400-it missaanittut. Pinngortitaleriffik ajoraluurtumik ukiuni kinguliini nalunaarsueqqittarsimanngilaq.

3-mut) *Appat piniagaanerisa unitsinneqarallarnissaannik ingerlatiinnarneqarnissaannilluunniit siunniussaartoqarpa?*

Timmissat illersorneqarnissaat piniagaasernerallu pillugit nalunaarutip nalilersoqqinnissaanni saqqummiussami appanik eqqissimatitsilluinnarnissaq saqqummiunneqanngilaq. Appanik eqqissimatitsilluinnarnissaq nerisaqarnermut ileqqunut pitsaanngitsumik sunniuteqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, tassa meeqqat inuusuttullu ileqquusumik nerineqartartunik soqutigisaarutissammata. Ukiukkut piniarnissap tassunga inissinneqarnera, aqutsiveqarfiit ukiorissinerani eqqissimatitsinerup aallartinnerani timmissat takkuffiini taarfiusartut eqqarsaatigalugit pivoq. Ukiuunerani piniarnerup annikillisinnera eqqissimatitsilluinnarnermut taarsiullugu toqqarneqarpoq, sumiiffinni innuttaasut neqissaqarniarnikkut pilersugaanerisa ingerlaannarnissaa qulakkeerniarlugu.

Tusarniaanermi akissutini siunnersuutigineqarpoq Kalaallit Nunaat aqutsiveqarfinnut/nunap immikkoortuinut sisamanut avinneqassasoq. Immikkoortoq 1 Qaanaap aqutsiveqarfia, immikkoortoq 2 Upernaviup Uummannallu aqutsiveqarfii, immikkoortoq 3: Ilulissaniit Nanortalik ilanngullugu aqutsiveqarfik, immikkoortoq 4 Tasiilaq Ittoqqortoormiillu. Immikkoortunut sisamanut tunngatillugu piffissat piniarfiusartussat ima ingerlanneqartarnissaat siunnersuutigineqarpoq:

Immikkoortoq 1: Nalunaarummi atuuttumi piffissarititaasunit ulluni 14-ini kingusinnerulliulluni aallartittassaaq. Upernaakkut piniarfiusartut allanngortinneqanngillat.

Immikkoortoq 2: Nalunaarummi atuuttumi piffissarititaasunit ulluni 14-ini kingulliulluni aallartittassaaq, qaammatinillu 3½-nik siusinnerusumik unittassalluni. Tamatuma saniatigut april/majimi upernaakkut qaammammik ataatsimik piniartitsisarnissaq eqqunniarneqarpoq

Immikkoortoq 3: Nalunaarummi atuuttumi piffissarititaasunit ulluni 14-ini kingulliulluni aallartittassaaq, qaammatillu marlunnik siusinnerusumik unittassalluni. Upernaakkut piniartoqartassanngilaq.

Immikkoortoq 4: Nalunaarummi atuuttumi piffissarititaasunit qaammatinik marlunnik kingulliulluni aallartittassaaq, qaammatillu marlunnik siusinnerusumik unittassalluni. Tamatuma saniatigut upernaakkut piniartoqarsinnaassaaq.

4-mut) *Piniartunut pinialuttartunullu amerlassusilikkanik piniartarneq allanngortinneqarpa?*

Naalackersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugu, inuussutissat avataaniit eqquusunneqartut ikilissiniarlugit imminut neqissaqarniarnikkullu najugaqarfinni imminut pilersornerulernissaq kissaatigineqarpoq. Pinialuttartut namminneq pilersorsinnaanissaattaq periarfissaqartariaqarpoq, taamaattumillu pineqartut appanniarsinnaanissaat matunneqanngilaq.

5-imut) *Silaannaap immallu kiannerulernerisa appat nerisaqarnerannut sunniuteqarsinnaanerit pillugu ilisimasaqartoqarpa?*

Timmissat piaqqiornermik nalaani nerisassaaleqisarnerisa pisarnerinik Kalaallit Nunaanni malunnartorsisoqarsimanngilaq. Appat piaqqilluartaqput, piaqqallu pissusissamisoortumik peroriartortarput. Akerlianili misissuinerit ilaasa ersersippaat, timmissat ukiisarfii atugarisartagaasa pitsaannginnerulersimanerat. Ilisimaneqartut appat nunanik sanili-

tsinnik avitseqatigisarpagut. Pissutsit tamakku Svalbard-imi piaqqisartunut tunngatillugu erseqqinnerpaajupput, appaqassutsip ikileriarujussuarsimanagerat Kalaallit Nunaata kitaata kujataani Tunullu kujataani immami pissutsit silap pissusiata allanngoriartorneranik peqquteqartumik ajorseriarneranik peqquteqarsorinarmat. Immami pissutsit allanngoriarnerisigut appat nerisarisartagaasa allannguuteqarsimasinnaanerarat pissutaasorinarpoq. Allanguutit pineqartut appat Kalaallit Nunaanni piaqqiortarneranni pitsaanngitsumik sunniuteqarsimassagunarput.

6-imut) Siorna Alaskap avannaani appat toqorarnerat nunatsinni appaqassutsimut sunniuteqassanganneqarpa?

Appat Alaskami toqoraannarsimasut tassaapput *appat nalinginnaasut*, Kalaallit Nunaanni piaqqisartuniit (issittup appaaniit) allaanerullutik.. Taamaattumik tamanna appat Kalaallit Nunaanni piaqqisartut amerlassusiannut sunniuteqarsanngilaq. Tamannalu aamma Kalaallit Nunaanni ukiisartut amerlassusiannut sunniuteqarsanngilaq, tassa appanik nalinginnaasunik Kalaallit Nunaata kujataani ukiisoqanngisaannangajammat.

Aammali taamatungajak Kujataani ukiuunerani issittup appaanik toqorartoqarsimasoq paasineqarnikuuvoq. Pisimasut ilisimaneqartut kingulliit 2014-imi 2003-milu ukiuunerani pippit, timmissalli toqorarsimasut qanoq amerlatiginerat ilisimaneqanngilaq. Taakkunanili pisuni appat salukujuusorujussuupput (Alaskamisuullu) perlerlutillu toqorarsimassagunarlutik. Suna peqqutaarpiarnerasoq ilisimaneqanngilaq, timmissalli sivisuumik silarlusioqqammisimasinnaapput, taamalu nerisassarsiorsinnaasimanatik, imaluunniit nerisassaqarsimanatik. Tamakkulu tamarmik silap pissusiata allanngorneranut attuumassuteqarsinnaapput.

"Kujataani appat toqorarnerisigut" ukiisarfimmiittartut ikilisimassapput, "appalli toqorartut" qanoq amerlatigisimanagerat ilisimaneqanngimmat tamanna qanoq sunniuteqartigisimassanersoq oqaatigiuminaappoq. "Appat toqorarnerisa" aamma Kalaallit Nunaanni piaqqisartut amerlassusiannut sunniuteqarsimassagunarpoq, Kujataali avataani ukiisartut tasaanerusarput timmissat Svalbardimeersut, Islandimeersut Canadameersullu.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Nikolaj Jeremiassen